

Régióközi együttműködés a fenntartható fejlődés érdekében

Flora Dewar és Julie Verré¹

A „Regionális Fejlesztési Programok Zöldítése” (Greening Regional Development Programmes, GRDP) elnevezésű hálózat olyan termékeket fejlesztett ki, amelyek segítségével az állami szervek kellő súlyt fektethetnek a környezetvédelmi kérdésekre a helyi és regionális fejlesztés során.

Egy 2006-os exeteri szeminárium résztvevői (Anglia)

Minden évben több száz milliárd eurót költünk Európa régióinak fejlesztésére. Bár ez az összeg bőven lehetnéne, hogy a régiók fejlesztése a környezet védelmével vagy a környezet állapotának javításával történjék, sok hatóság még mindig nem tud élni e lehetőséggel.

Ezt a lehetőséget kívánta kiaknázni a 2004-ben életre hívott Regionális Fejlesztési Programok Zöldítése (a továbbiakban GRDP) elnevezésű hálózat. A GRDP-ben részt vevő partnerek azt szerették volna elérni, hogy a regionális programok hatékonyabbá váljanak, és fenntartható eredményekkel szolgáljanak a helyi lakosság számára.

A GRDP-partnerség három évig dolgozott olyan termékek kifejlesztésén, amelyek segítségével az állami szervek Európa-szerte a hagyományosabb gazdasági és társadalmi

célkitűzések mellett a környezetvédelmi kérdésekre is kellő súlyt fektethetnek az Unió által támogatott 2007–2013-as fejlesztési programokban.

A GRDP-projekt háttere

A GRDP-projekt egy egész Európára kiterjedő hálózatból indult ki, melynek finanszírozását az INTERREG IIC programja biztosította. Eredetileg olasz, osztrák, spanyol, máltai, angolai és walesi partnerekből alakult ki egy csoport, amelynek sorozatos megbeszéléseiből később kifejlődött maga a hálózat. A projekt keretein belül a partnerek megvitatták, hogyan sikerült a környezetvédelmi szempontokat beépíteniük az Unió strukturális alapjainak támogatását élvező regionális programokba.

(1) Flora Dewar kapcsolatokért felelős tisztviselő, Julie Verré pedig GRDP-projektvezető. Environment Agency for England and Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, UK. www.envisionsw.org

Bár a strukturális alapok felhasználását szabályozó uniós előírások kimondják, hogy a környezet védelme és a fenntartható fejlődés központi szerepet kell, hogy kapjon a fejlesztési programokban, sok régió számára nehézséget okoz, hogy ezt a gyakorlatban megvalósítsa. A GRDP-projektet éppen azért hozták létre, hogy ezeknek a régióknak segítséget nyújtson.

A projekt harminckilenc partnert fogott össze, akik partnersége igen sokszínűre sikerült. A nyolc különböző uniós tagországból származó partnerek között voltak helyi, regionális és nemzeti hatóságok, környezetvédelmi hatóságok, fejlesztési ügynökségek és kutatóintézetek is. A projekt alapját az adta, hogy a partnerek tanulni kívántak egymástól, valamint szerettek volna kialakítani egy egységes európai megközelítést a környezetvédelmi szempontok regionális fejlesztési programokba történő integrálásához.

A környezetvédelmi szempontok integrálása azt jelenti, hogy a környezet védelmét a gazdasági és szociális kérdésekkel egyenrangú elemként kezeljük a regionális program kidolgozásának és végrehajtásának minden szakaszában. Ennek megvalósítása érdekében a partnerség az egész Unió területén szilárd kapcsolatokat épített ki a téma szempontjából meghatározó intézményekkel és hálózatokkal, például a Környezetvédelmi Hatóságok Európai Hálózatával.

A GRDP eredményei

A projekt beindításakor alapos vizsgálatot hajtottak végre a partnerrégiókban olyan helyes gyakorlatok és gyakorlati megoldások beazonosítása céljából, amelyek segítségével a környezetvédelmi szempontok integrálhatók a regionális fejlesztési programokba. Az audit során olyan esettanulmányokat is megvizsgáltak, amelyekből kiderült, hogyan sikerült a környezetvédelmi szempontokat beépíteni a strukturális alapok által támogatott, valamint más fejlesztési programokba. Mindezek alapján a GRDP-partnerek meghatároztak négy munkatémát, amelyek köré

egy-egy szakmai műhelyt szerveztek. A műhelymegbeszélések végeztével kiadványokat jelentettek meg a környezetvédelmi szempontok érvényesítésével kapcsolatos témákban.

2006-ban a GRDP-projekt összeállított egy kézikönyvet, amely igen pozitív fogadtatásra lelt az egész Európai Unióban, és amelynek címe: *Kézikönyv a stratégiai környezeti vizsgálathoz a kohéziós politika 2007–2013-as időszakára (lásd első keretes írásunkat).*

Nyilatkozat és Eszközrendszer

A GRDP legfontosabb megállapításait legfrissebb kiadványai tartalmazzák, elsősorban a *GRDP Nyilatkozat, valamint a Túl a kötelezettségeken: hogyan segíthetik a régiók egy fenntartható Európa építését?* címet viselő eszközrendszer.

Az Európa közhatalmi szervezeteinek szóló GRDP Nyilatkozat tömören összefoglalja a környezetvédelmi szempontok regionális fejlesztési programokba történő beépítése során felmerülő legfontosabb kérdésekre vonatkozó alapelveket. A Nyilatkozat aláírói vállalják, hogy „fenntarthatóbb regionális fejlesztési programokért dolgoznak, partnerségekben működnek együtt és támogatják a zöld projekteket”.

A GRDP Eszközrendszere, amelyet egy CD-ROM-ra írt esettanulmány-gyűjtemény egészít ki, az állami szektorban működő szervek számára kívánja megkönnyíteni a zöld kérdések és környezetvédelmi szempontok beemelését regionális fejlesztési tevékenységükbe. Adatlapok, iránymutatások és bevált gyakorlatok olvashatóak benne a környezetvédelmi szempontok integrációját leginkább érintő témakörökkel kapcsolatban. A hét különböző nyelven rendelkezésre álló iránymutatások gyakorlati tanácsokat is tartalmaznak arról, hogyan lehet nagyobb hatékonyságot és költségtakarékosságot elérni zöldebb programokkal és projekkel. Az eredmények elterjesztése érdekében Európa-szerte szemináriumokat szerveztek az Eszközrendszer legfontosabb elemei köré, a következő címeikkel: „A környezet

Kézikönyv a stratégiai környezeti vizsgálathoz a kohéziós politika 2007–2013-as időszakára

A *Kézikönyv a stratégiai környezeti vizsgálathoz a kohéziós politika 2007–2013-as időszakára* című kiadványban információkat, forrásokat és egy eljárási útmutatót találhatnak mindazok, akik kohéziós politikai programozási dokumentumaik összeállításakor stratégiai környezeti vizsgálatot (SKV) kívánnak végezni. A kézikönyv az EU Regionális Politikai Főigazgatóságának weboldalára is felkerült az Európai Bizottság útmutató dokumentumai közé, hogy segítséget nyújtson mindazoknak, akik az európai strukturális intézkedések végrehajtásában részt vesznek. A kézikönyv széles körben használható, mivel a partnerek lefordították litván, görög, olasz, portugál, lengyel és román nyelvre. Számos tagállam hatóságai használták a stratégiai környezeti vizsgálat GRDP által kidolgozott módszerét a 2007–2013-as időszak új operatív programjaihoz. Görögországban például három különböző régióban is nagy sikerrel alkalmazták a módszert stratégiai környezeti vizsgálat készítéséhez.

A kézikönyv a következő internetes címen érhető el:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

Hogyan lehetnek zöldebbek régióink? 10 tipp a GRDP eszközszeréből

- 1) Építsük be a környezetvédelmi célkitűzéseket a program összes prioritásába és intézkedésébe, és tartsuk őket szem előtt a program minden egyes fázisában!
- 2) Ismerjük fel, hogy zöld projektekkel pénzt takaríthatunk meg, szociális, gazdasági lehetőségeket teremthetünk, valamint az innovációt is ösztönözhetjük!
- 3) Gondoljuk végig, hogyan tudnánk fenntarthatóbb megközelítést alkalmazni mezőgazdasági és vidékfejlesztési programjaink során!
- 4) Vizsgáljuk meg, hogyan tudnánk városainkban integrált gazdálkodást bevezetni, és elfogadni, hogy a környezet helyreállítása a fenntartható helyi gazdaság egyik motorja!
- 5) Ismerjük fel, hogy a stratégiai környezeti vizsgálat megszilárdítja a regionális fejlesztési tervezést, és a fejlesztés fenntarthatóbb megközelítését vonja maga után!
- 6) Támogassuk a partnerséget a politikák kialakítása, a programok megtervezése és a projektek végrehajtása során, mivel a partnerség a programok sikerének nélkülözhetetlen eszköze!
- 7) Segítsük elő a környezetvédelemmel foglalkozó partnerek, például a környezetvédelmi hatóságok, civil szervezetek és egyéb környezetvédő partnerek bevonását!
- 8) Ismerjük fel, milyen hasznos szerepet játszhatnak a hálózatok a különböző intézmények kapacitásfejlesztésében, hogy az intézmények egész Európára, országos szintre vagy több régióra kiterjedő stratégiákat, politikákat, terveket és programokat tudjanak kidolgozni!
- 9) Igyekezzünk elérni, hogy a környezetvédelmi szempontok minden projekt tervezésében, végrehajtásában és utólagos ellenőrzésében fontos szerepet kapjanak!
- 10) Vigyük hírét a környezetvédelmi szempontból sikeres projekteknek, és terjesszünk róluk széles körben információkat! Ezzel növelhetjük a későbbi projektek pályázóinak és haszonélvezőinek motivációját és elkötelezettségét.

mint a gazdaság mozgatórugója”, „A stratégiai környezeti vizsgálat”, „A partnerség mint a zöld szellemiségű regionális fejlesztési programok kialakításának egyik eszköze” és „A projektek zöldítése”.

Miért volt hasznos együttműködni más európai régiókkal?

Az INTERREG IIC-projekt az uniós partnerség szilárdságának köszönheti sikerét, valamint annak az elkötelezett támogatásnak, amelyet a projekt nemzetközi csapatától kapott. E csapat székhelye Exeterben, az Angliai és Walesi Környezetvédelmi Ügynökségnél volt. A részt vevő partnerek nagy száma és sokfélesége lehetővé tette, hogy fényt derítsenek a legjobban bevált uniós gyakorlatokra, valamint közös problémákat vitassanak meg, sőt, politikai üzeneteik súlyát is növelte. A partnerség képes volt stratégiai

szinten befolyást gyakorolni, valamint szélesebb körben is rá tudta irányítani a figyelmet a környezetvédelmi szempontok programokba történő beépítésének fontosságára.

A projekt termékei és tevékenységei segítettek néhány partnernek, hogy a regionális fejlesztés „zöldítése” terén végzett munkájuk még hitelesebb és elismertebb legyen. A GRDP hálózata és dokumentumai a legjobb pillanatban álltak rendelkezésre, így a részt vevő partnerek és hatóságok befolyást gyakorolhatnak a regionális fejlesztési programokra. Mindez éppen akkor vált lehetővé, amikor a környezetvédelem – különösen a klímaváltozásról folyó vitából adódóan – egyre inkább a figyelem középpontjába került.

További információkat a www.grdp.org című weboldalon talál, ahonnan letöltheti a GRDP Kézikönyvét, Eszközszerét és esettanulmányait is.